

Runoja ja historiaa Jessoilasta

Petroskoissa ilmestyi loppusyksystä viime vuonna mielenkiintoinen kirja nimeltään Pieni Dessoilu. Sen tekijä on **Aleksandr Volkov**, runoilija, Karjalan Rahvahan Liiton hallinnon jäsen ja livvin kielen vankumaton puolestapuhuja.

Kirjassa on 29 omaa runoa, joista monet liittyvät kirjoittajan synnyinseutuun Säämäjärven Jessoilaan tai karjalan kielen livvin murteeseen, sellaiset kuten Livviköin sana, Meijän kieli, Työ jättäkö meile miän kieli ja Karjalan kielen moittijoil (Tuatan kiöldy da muadu

ken moittiu, sylgöy kaivoh, kus vetty häin juou...)

Toisessa osassa on käännettörunoutta. Nimistä mainittakoon meillä Suomessakin tunnetut Alla Ahmatova ja Jevgeni Jevtushenko. Kolmas osa sisältää Volkovin suomentamia Sergei Smirnovin tekstejä (Terävät runot), joita myös Oma Mua on julkaissut otsikolla Viizahat hernehet.

Runokokoelmansa Aleksandr Volkov on omistanut isänsä Makoin Vas'an Lukin ja äitinsä Lukin Mat'oin muistolle.

Se on myös kunnianosoitus vanhalle Jessoilalle ja sen eläjille. Volkov on tehnyt suuren ja arvokkaan työn ja koonnut kirjansa historiaosaan tiedot kylän taloista ja eläjistä vv. 1934-41 ja kohtaloista Stalinin vainojen ja myöhemmin sodan aikana. Varsin karua luettavaa on esim. tieto, että sota vei Jessoilasta 14 henkeä - Stalinin terrori peräti 16 henkeä.

Dessoilan kylän taloit da eläjät vv. 1934-41

1) Borisan (talo). Siinä eli Simanov Andrei - Iivvikse Onn'oi. Kuoli jälles voinua. Poigu Vit'a eläy Korzas. Talois eletäh bunukat.

2) Paimoin Fiodoran talo. Siinä eli Certov F'odor - Fiodor. Kuoli voinan aigah. Poigu Misha kuoli voinan invaliidannu. Peräh hävii. Talois eletäh vierahat.

3) Puavlan Vas'an talo. Siinä eli Morozov Vasili - Vas'a. Kuoli jälles voinua. Poigu Semoi tapettu voinal 1942. On tytär, bunukat Karjalas. Dessoilas ni kedä. Talois - vierahat.

4) Timoin talo. Zitkov Vasili - Vas'a. Ammuttu NKVD 1937. Poigu Van'a hävii voinal viestittääh. Peräh hävii. Talo paloi voinan aigah.

5) Martinan talo. Martinov Ivan - Van'a. Kuoli jälles voinua. Dessoilas on bunukkua. Poigu joudui Ven'al. Talo paloi voinan aigah.

6) Miikulan Iivanan talo. Cesnokov Ivan - Ivan. Kuoli enne voinua. Poigu Pal'a (Pavel) tapettu Suomen voinal. Peräh hävii. Talo paloi voinan aigah.

7) Mitforan Mišan talo. Zitkov Mihail - Miša. Kuoli voinan aigah. Poigu Fed'a tapettu voinal 1944, Kol'a tapettu voinal 1945. Tytär, bunukat Kuudomal. Dessoilas ni kedä. Talo paloi voinan aigah.

8) Prokoin talo. Vaskojev Andrei - Onn'oi. On tyttöy Siberih 1935. Sie ammuttu NKVD. Poigu Van'a kuoli Siberih. Peräh hävii. Talo paloi voinan aigah.

9) Ondrien talo. Zitkov Grigori - Grigoi. Kuoli ennen voinua. Poigu Fed'a ammuttu NKVD 1937. Poigu Pes'a tapettu voinal 1945 (?). Peräh hävii. Talo paloi voinan aigah.

10) Jašan-Fed'an talo. Malafejev F'odor - Fed'a. Ammuttu NKVD 1937. Poigu Fed'a tapettu voinal, poigu Šan'a - 1922 rodiovunnuh - kuoli 1946. Voi olla bunukkua. Dessoilas ni kedä. Talo paloi voinan aigah.

Jašan Grigoin talo. Malafejev Grigori - Grigoi. Oli tyttöy 1932-34 Puudogah, sie kuoli. Poigu Van'a ammuttu NKVD 1937. On bunukkua Petroskoissa. Dessoilas ni kedä. Talo paloi voinan aigah.

Jessoilan miehiä ennen sotaa: vas. F'odor Mämmijev (n:o 16), seuraavana Lukki Volkov, kirjoittajan isä (n:o 17).

11) Trošin St'opin talo. Manuilov Stepan - St'oppi. Ammuttu NKVD 1937. Poigu Vas' tuli voinal voimatoi. Kuoli jälles voinua. Peräh hävii. Talo paloi voinan aigah.

Trošin Semoi talo. Manuilov Sem'on - Semoi. Ammuttu NKVD 1937. Kolme poigua kuolih nuorennu jälles voinua. 2 bunukkua Petroskois, Vieljärves. Talo paloi voinan aigah.

12) Vas'oin talo. Pirujev Aleksei - Ol'jšoa. Kuoli ennen voinua. Poigu Semoi oli voinal. Kuoli jälles voinua. Bunukat Petroskois. Talo paloi voinan aigah.

13) Ofonn'an talo. Silin Afanassei - Ofonn'u. Ammuttu NKVD 1937. Poigu Vas'a tuli voinal päi sogiennu, kuoli (paloi pertis) jälles voinua. Bunukku, Vas'an tytär Petroskois, Ofonn'an tytär Vieljärves. Dessoilas ni kedä. Talo paloi voinan aigah.

14) D'ekin talo. Pirujev Sem'on - Semoi. Kuoli ennen voinua. Poijat kuolih. Voi olla tyttären bunukkua. Talo paloi voinan aigah.

15) Makoin Vas'an talo. Volkov Vasili - Vas'a. Kuoli voinan aigah trudarmies olles. Poijat Kol'a da Van'a - tapetut voinal. Dessoilas tytär, bunukat. Talois eläy poijan leski.

Sota vei Pjotr Zitkovin, kuvassa vas. luettelossa (n:o 9). Hänen vieressään istuva Semen Morozov kuoli sodassa saamiinsa vammoihin (n:o 19).

16) Laurin talo. Mämmijev F'odor - Fed'a. Työtty Siberih 1935. Sie ammuttu NKVD 1938. Tytär Zoja tuli Siberis päi. Eläy Dessoilas. Taloi lahoni - riitsittih jälles voinua.

17) Lukin talo. Volkov Luka - Lukki. Ammuttu NKVD 1937. Poigu Semoi da tytär Ol'a oltih voinal - invalidiat. Kodi on poijan kezämökinny.

18) Diekan talo. Ivibski (?) - diekku. Kuoli voinan aigah. Kolme tytärdy Pudogas, Estonies, Krimas. Dessoilas ni kedä. Talo paloi voinan aigah.

19) Puavilan Iivanan talo. Morozov Ivan - Iivan. Kuoli ennen voinua. Poigu Ivan kuoli trudarmies. Poigu Semoi oli voinal. Kuoli jälles voinua. On bunukkua. Dessoilas ni kedä. Talo hävii voinan aigah.

20) D'uaskoin Pesan talo. Silin P'otr - Peša. Ripustih enne voinua. Poigu Ivan ammuttu NKVD 1937. Kodii pidäy bunukku kezämökinny.

21) Ontonan talo. Cesnokov Sem'on - Semoi. Tapettu Suomen voinal. Velli Van'a tapettu voinal 1943. Velli Puavila kuoli. Voi olla bunukkua. Dessoilas ni kedä. Talo hävii voinan aigah.

Lukin talo (n:o 17) säästy sodan tuhoilta.

22) Akiman talo. Volkov Grigori - Grigoi. Kuoli 1940 Moskovan sel'hosvistavkan jälles. Sanoi: "Minut Moskovu tapoi". Talo riitsittih 1997. Rinnai eläy naisbunukku - leski.

23) Miikulan talo. Cesnokov Mihail - Mihailu. Kuoli jälles voinua (oli voinal). Velli Semoi tapettu Suomen voinal. Velli Vas'a oli voinal, puutui mašinan ual jälles voinua. On bunukkua Verhne-Vazinois. Talo hävii voinan aigah.

24) Suavan Mikan talo. Tarasov Mihail - Mika. Kuoli dorogaz evakuatsieh mennes. Perek hävii. Talo hävii voinan aigah.

Suavan Mihien talo. Tarasov Mihei - Mihi. Oli voinal. Kuoli jälles voinua. Jäi tytär. Talo hävii voinan aigah.

25) Mitforan Grigoin talo. Zitkov Grigori - Grigoi. Tapettu voinal. Poigušan'a oli voinal - invalidu.

26) Cuakun talo. Cakkojev F'odor - Fed'a. Ammuttu 1937 NKVD. Poigu Kol'a (1926) oli min'oorannu. Talois eläy poigu.

27) D'oroin talo. Tarasov Vasili - Vas'a. Kuoli enne voinua. Poigu Puavil tuli voinal päi yksijalgaizennu. Kuoli jälles voinua. Poigu Pesa (eli erize) on tapettu Suomen voinal. Dessoilas eletäh poijat. Talois eläy Puavilan leski.

28) Makoin Vas'an Annin talo. Manuilova Anna - Anni. Kuoli leskeny 1945. Mies tapettih voinal 1915. Talois eläy vellen poigu.

29) Makoin Fed'an talo. Volkov F'odor - Fed'a. Kuoli jälles voinua. Poigu Vas'a tuli voinal päi yksijalgaizennu. Kuoli jälles voinua. Poigu Van'a - ammuttu NKVD 1937. Talois eletäh bunukat.

30) Makoin Vas'an Semoi talo. Volkov Sem'on - Semoi. Ammuttu NKVD 1938. Lapset kuoltih. Perek hävii. Talois - vierahat.

31) D'uakoin Fed'an talo. Silin F'odor - Fed'a. Riputtih enne voinua. Voinan aigah suomalaizet tuodih kodi huutoraz päi kyläh. Poigu Fed'a oli voinal - invalidu. Kois eletäh bunukat.

Niil vuozil Dessoilas oli:

1) Sel'soviettu (1935 Prokoin talois). Predseduatel'annu oldih Haritonov, voinan iel Basanko.

2) Kolhozu "Zvezda" (1935 Laurin talois). Predseduatel'annu Cesnokov Puavil, 1940-41 Morozov Semoi.

3) Poštu (1935 Laurin kois).

4) Sel'po: kaksi laukkua, skluadu, kontor, cainoi - Martinan kois.

5) Bol'nicc: prijomnoi, virunduhonet, aptiekku, barakku (izo'lator), rodil'noi, pokoinitskoi, kyly da pezuhuone, 6 strojeniedu da vie eloitaloi, douhturini kodi. Siepäi v. 1937 oli otettu da ammuttu NKVD:n ven'alaine feršali Aleksandr Afanasjev. Eloitaloi da kolme muidu strojeniedu hävii voinan aigah. Douhturinnu oli Fokin.

6) Kozovn'u. Pieksettih nahkua dai sie oldih kozevniekan eloiptit. Kozevniekku, suomalainen, otettih NKVD. Ammunduviestii ei ole.

7) Raududorogustantsii: 1940-41 kaksioss'ahiine vagonu.

8) MTS (keskuskorjaamo). Nygöizen sovhozan kontorin sijal. Poltettu voinan aigah. Direktorannu oli Kudr'asov.

9) Kirikkö. Ristat da kellojallat murettih 1936. Siit luajittih kluubu. Pieni tsasounaine vanhal Mecoinniemen kalmuzimal hävii voinan aigah. Tsasounu keskikyläl - luajittih "Pozarnoi sarai". Paloi voinan aigah. Papin kodi - pandih "izba-cital'nakse". Paloi voinan aigah. Kluubu hävitettih 1970-luvul, vanhat kirikön parret pandih tanhuloih. Jälgimäine pappi oli Sokolov, hänel kaksi poigua - Kol'a da Vit'a. Kunne hyö jovvuttih, dessool'cat ei tietä. 10) Niis paice oli "konnoi" (ziivattu fersali) Sergei Ivanov. Tuli nuorennu, ijän eli Dessoilas. Hengis on kaksi bunukkua, Dessoilas da Petroskois. Prikassiekku Sokolov San'a. Eli fatieras. Kuoli jälles voinua. Poigu Vas'a kuoli nuorennu jälles voinua. Tytär eläy Petroskois. Hänen kezämökki Dessoilas.

Ortjo sai
vuoden
ihmisen
arvonimen

Carelicum
Karjala-
tietouden
keskus

Karjalan kansankirjailija **Ortjo Stepanov** on valittu Karjalan tasavallassa vuoden ihmiseksi. Päätöksen arvonimen, siihen liittyvän kunniakirjan ja arvokkaan palkinnon myöntämisestä allekirjoitti Petroskoin kaupunginjohtaja Sergei Katanandov jouluaattona 24.12.1997.

Ortjo oli paras sadan ehdokkaan joukosta. - Lämpimät onnittelet!

Joensuussa kesäkuun 10. pnä avattava Carelicum on maassamme uusi tapa esitellä karjalaisuutta. Se yhdistää kulttuurin, historian ja palvelut ja tuo monipuolisesti esille Karjalan ja karjalaisuuden ennen ja nyt.

Carelicum toiminnoista vastaavat Joensuun kaupungin kulttuuri- ja vapaa-aikakeskus, elinkeinotoimi ja Pohjois-Karjalan museo.